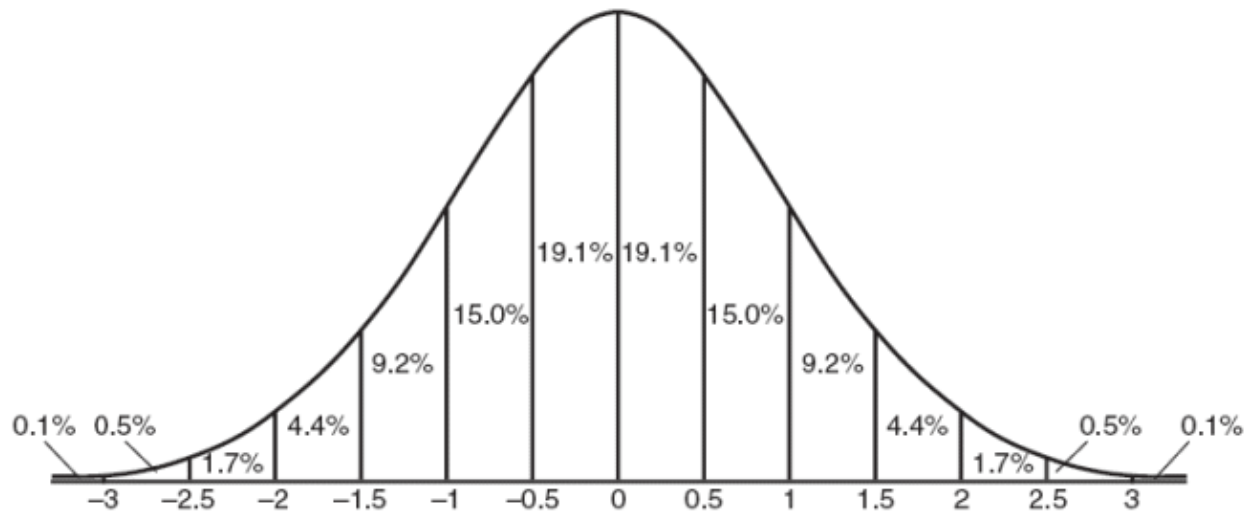

Nasljedna varijabilnost

Biološka se varijabilnost u populacijama iskazuje stalnim promjenama na razini genotipa te fenotipa.

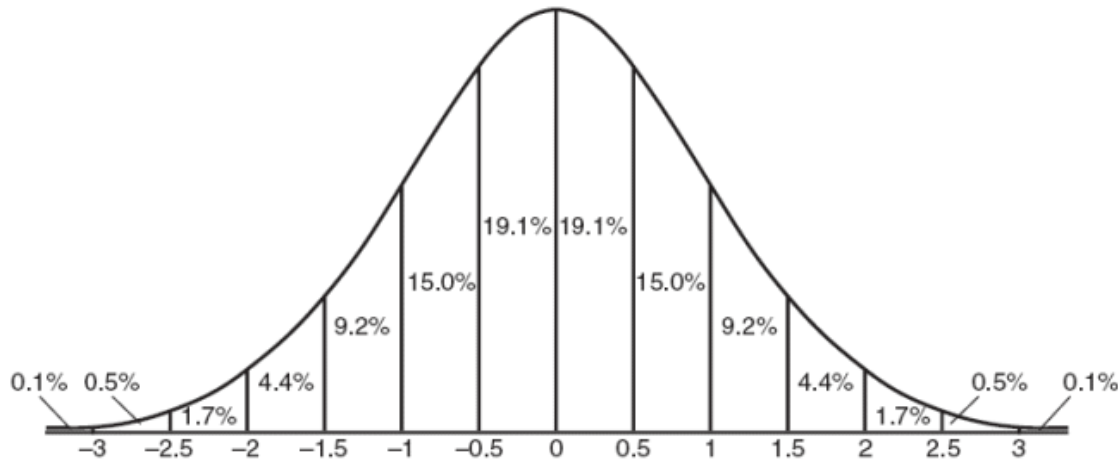
Normal Curve
Standard Deviation

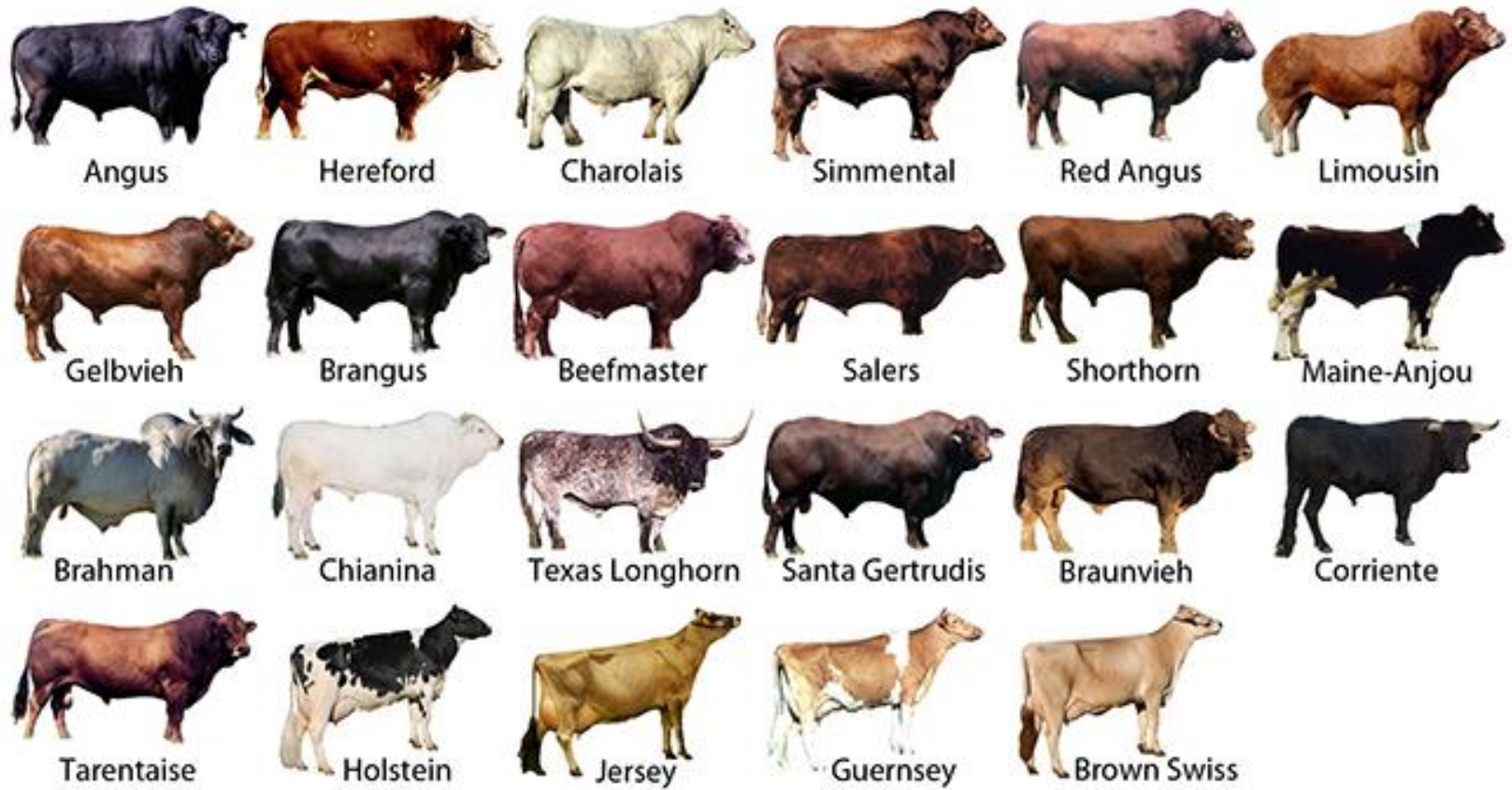
Sve razlike između jedinki iste vrste ili pasmine je rezultat djelovanja nasljednih čimbenika.

Normal Curve
Standard Deviation

- Brojnost pasmina → prisutnost varijabilnosti njihovih morfoloških, fizioloških i općih bioloških svojstava

- **Varijabilnost** (raznolikost) → jedna od temeljnih bioloških karakteristika domaćih životinja
- **Nasljedna i nenasljedna**
- **Nenasljedna** → promjene svojstava životinja pod utjecajem različitih vanjskih ili okolišnih čimbenika
- 2 skupine svojstava:
 - svojstva koja opisujemo promatranjem (**kvalitativna svojstva**) →boja dlake, oblik rogova, veličina, okvir, stav nogu, oblik vimena...
 - svojstva koja opisujemo mjerenjem (**kvantitativna svojstva**) → količina mlijeka, mliječne masti i bjelančevina, količina mesa, prinos vune, duljina vunskog vlakna, tjelesna masa...

- **Fenotip** → rezultat djelovanja nasljednih i okolišnih čimbenika

$$P = G + E$$

P= fenotip jedinice za neko svojstvo

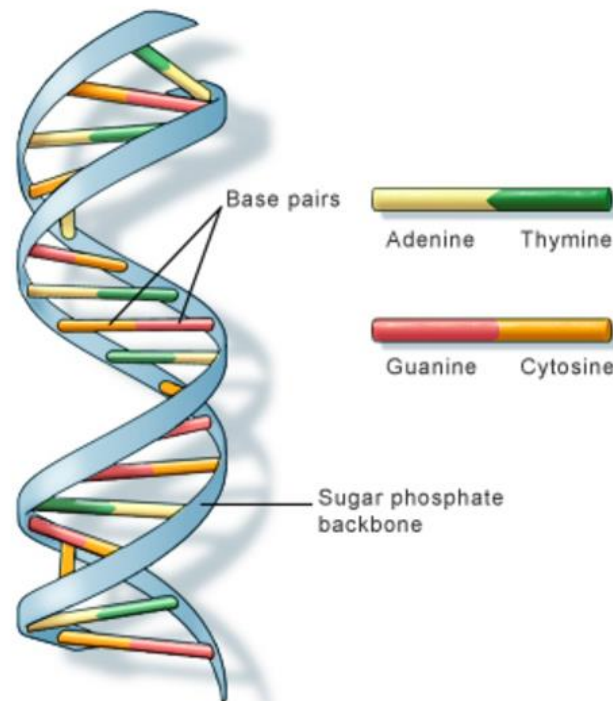
G= genotip jedinice za neko svojstvo

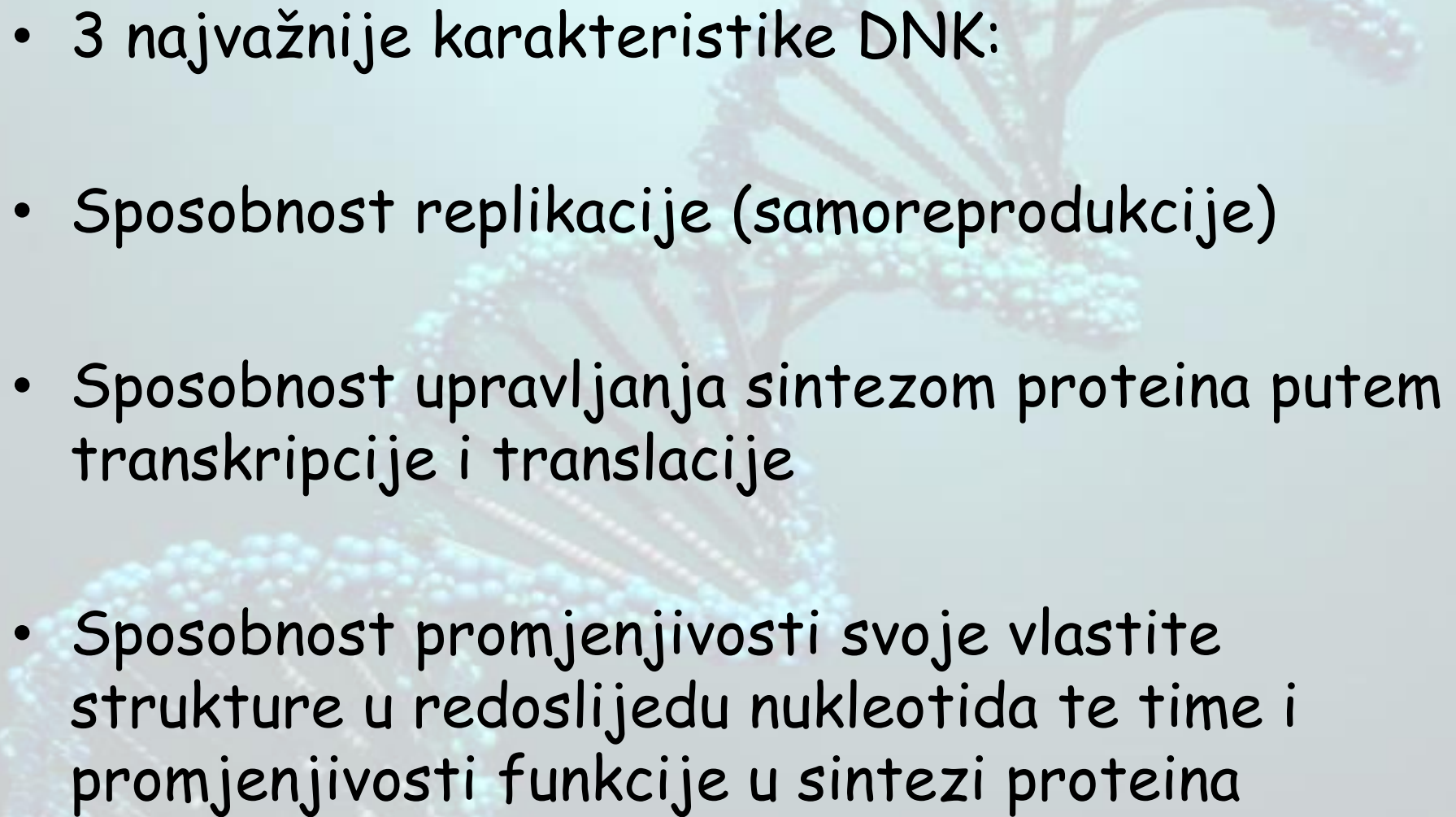
E= okolišni utjecaji

Genotip → skup svih gena i njihovih kombinacija koji utječu na formiranje svojstva

Priroda gena

- Geni → osnovne jedinice koje određuju sva nasljedna svojstva; sastavni dijelovi kromosoma
- DNK → osnovna molekula nasljeđivanja, odgovorna za prenošenje nasljednog materijala i osobina

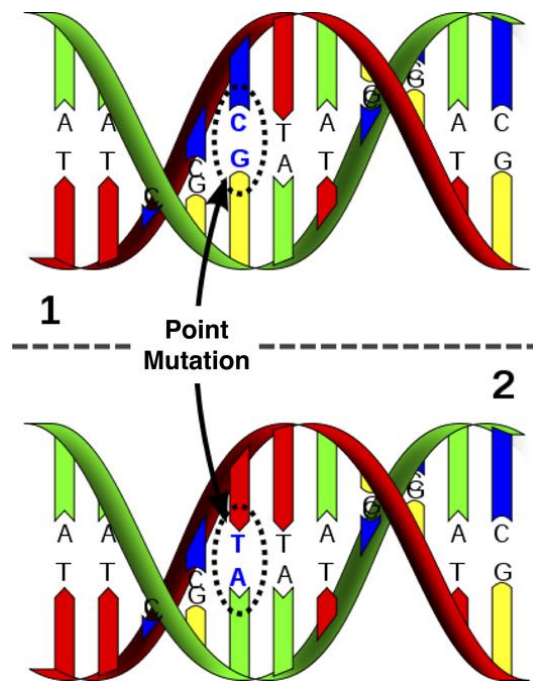
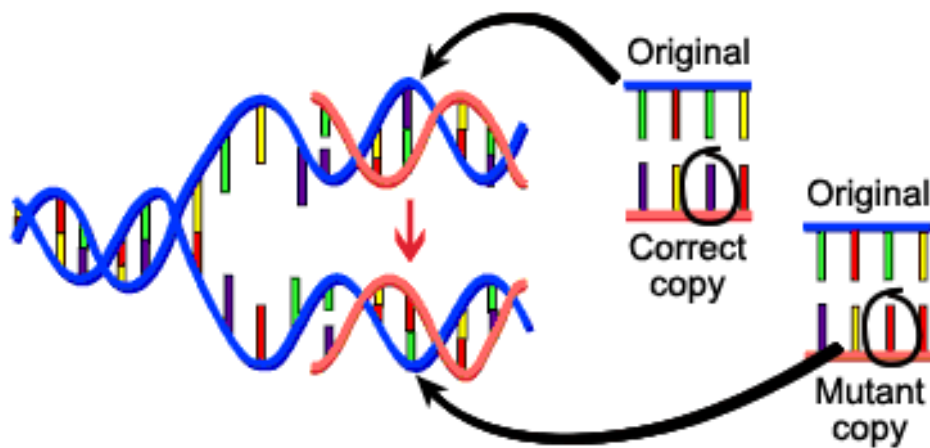
-
- 3 najvažnije karakteristike DNK:
 - Sposobnost replikacije (samoreprodukcije)
 - Sposobnost upravljanja sintezom proteina putem transkripcije i translacije
 - Sposobnost promjenjivosti svoje vlastite strukture u redosljedu nukleotida te time i promjenjivosti funkcije u sintezi proteina

- Geni se nalaze na određenim mjestima u kromosomu → lokusi
- Više alternativnih oblika gena koji utječu na isto svojstvo, ali na različit način → aleli
- Aleli jednog gena s istim učinkom, odnosno iste strukture → homozigoti (AA ili aa)
- Aleli jednog gena s različitim učinkom → heterozigot (Aa)

Nasljedna varijabilnost

- **Nasljedna svojstva** → sva svojstva koja se nasljeđuju putem gena u spolnim stanicama
- Uzroci:
 - specifični oblici djelovanja gena
 - mutacije
 - letalni, subletalni i subvitalni geni
- **Mutacije** (lat. *mutatio*) → promjene u strukturi genetskog materijala
→ značajan izvor genetske varijabilnosti te glavni čimbenici evolucijskih promjena

Mutacije su promjene u sekvenci DNK u genomu

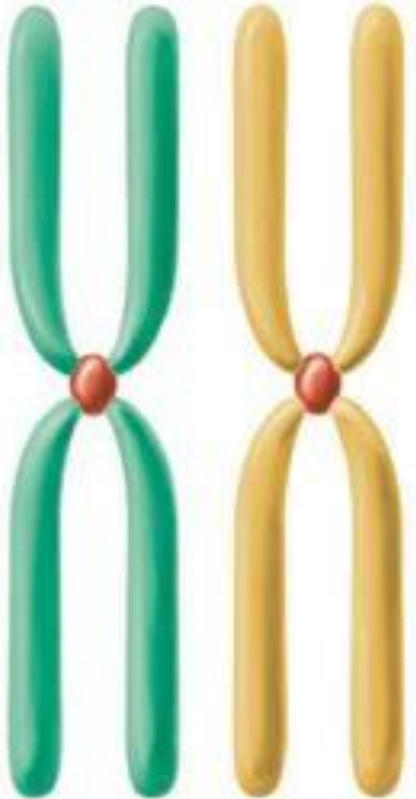
Podjela mutacija

- **Prema mjestu nastajanja:**
 - kromosomske mutacije (aberracije)
 - mutacije gena
- **Prema uočljivosti na fenotipu:**
 - makromutacije
 - mikromutacije
- **Prema učinku mutantnog gena:**
 - biokemijske
 - kondicionalne
 - letalne

Kromosomske mutacije

- Promjene u strukturi kromosoma (aberracije):
 - Crossing-over
 - Duplikacije i delecije
 - Translokacije
 - Inverzije

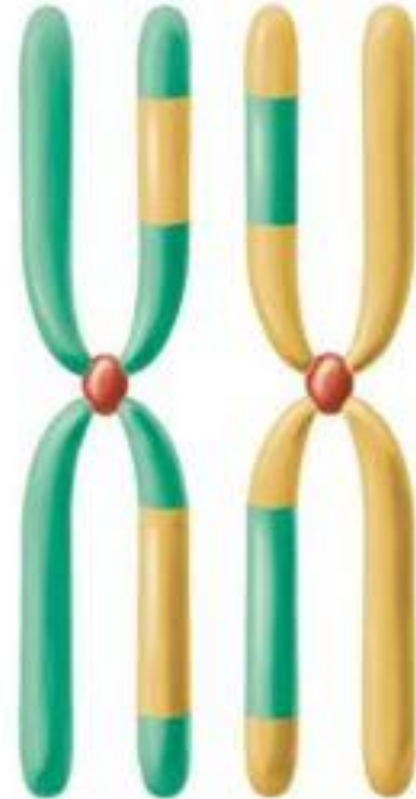
CROSSING-OVER

homologous
chromosome
pair

As the chromosomes
move closer together,
synapsis occurs.

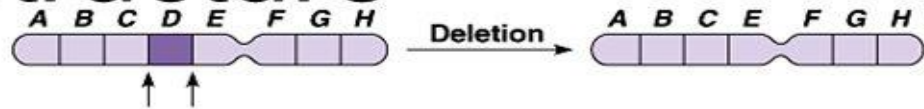
Chromatids break,
and genetic information
is exchanged.

Changes in chromosome structure

error of replication

- Deletion

– loss of a chromosomal segment

- Duplication

– repeat a segment

error of crossing over

- Inversion

– reverses a segment

- Translocation

– move segment from one chromosome to another

Kromosomske mutacije

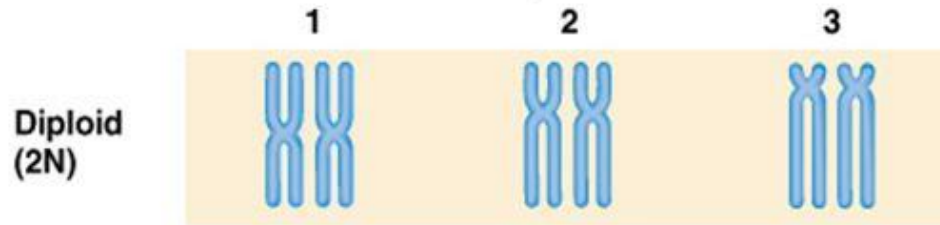
- Promjene u broju kromosoma:
 - **euploidija** - promjena broja kromosoma koja zahvaća sve kromosome u setu
 - **aneuploidija** - promjena broja kromosoma koja zahvaća pojedine kromosome u setu
 - **poliploidija** - pojava višestrukoga broja kromosoma u staničnim jezgrama umjesto normalnog, tj. diploidnog broja ($2n$)
 - svinje
 - kokoši

Chromosome number of domestic animals

ANIMAL	CHROMOSOME NUMBER (2N)
Cattle	60
River buffalo	50
Swamp buffalo	48
Horse	64
Donkey	62
Swine	38
Cat	38
Dog	78
Fowl	78
Goat	60
Sheep	54
Camel	74

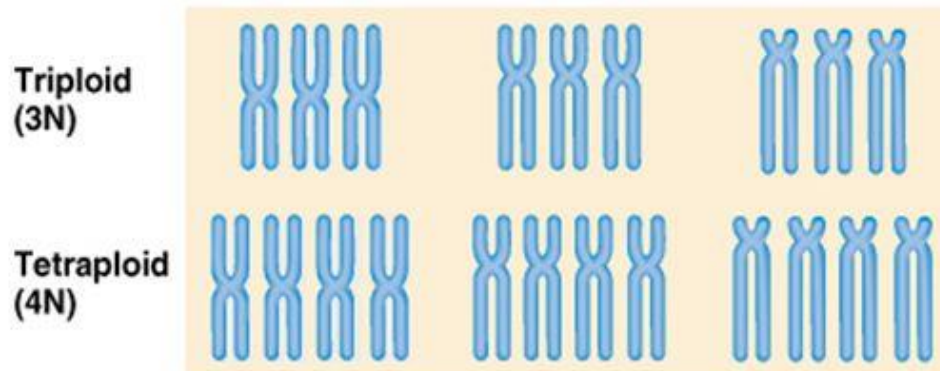
Normal chromosome complement

a) Monoploidy (only one set of chromosomes)

b) Polyploidy (more than the normal number of sets of chromosomes)

Mutacije gena

promjene u DNK

→ sinteza drukčijeg proteina

Mutacije u:

- somatskim stanicama

 - somatske mutacije (tumori)

 - ne prenose se na potomstvo

- spolnim stanicama

 - prenose se na potomstvo (nasljedne)

 - dominantne

 - recesivne

Poligene mutacije

- mutacije gena odgovornih za ekspresiju kvantitativnih svojstava
- uzrok postojanja velikih pasminskih razlika
- izvor genetske varijabilnosti neophodne za umjetnu selekciju

Breeds of Cattle

ABERDEEN ANGUS

BEEF SHORTHORN

BELGIAN BLUE

BELTED GALLOWAY

BLONDE D'AQUITAINE

BRITISH WHITE

CHAROLAIS

HEREFORD

LIMOUSIN

LINCOLN RED

SOUTH DEVON

GALLOWAY

HIGHLAND

MURRAY GREY

RED POLL

SIMMENTAL

GLOUCESTER

DEXTER

AYRSHIRE

LONGHORN

JERSEY

DEVON

IRISH MOILED

WELSH BLACK

DEXTER

WHITE PARK

HOLSTEIN

SUSSEX

Breeds of Sheep

BALWEN

BEULAH SPECKLED FACE

BLACK WELSH MOUNTAIN

BORERAY

COTSWOLD

DERBYSHIRE GRITSTONE

DEVON & CORNWALL LONGWOOL

DEVON CLOSEWOOL

DORSET HORN

DORSET POLL

DORSET DOWN

EXMOOR HORN

HERDWICK

JACOB

LEICESTER LONGWOOL

MANX LOGHTAN

NORFOLK HORN

NORTH COUNTRY CHEVIOT

NORTH RONALDSAY

ROUGH FELL

SHETLAND

SOUTH DOWN

SUFFOLK

TEESWATER

TEXEL

WENSLEYDALE

WHITE FACED WOODLAND

WILTSHIRE HORN

BREEDS OF SHEEP FROM PAINTINGS BY PAUL CHAPMAN ©

SHETLAND

CLUN FOREST

DARTMOOR

PORTLAND LAMB

SWALEDALE

SHROPSHIRE

HAMPSHIRE DOWN

BLACK WENSLEYDALE

PORTLAND

LLANWENOG

HEBRIDEAN

BLUE FACED LEICESTER

RYELAND

RYELAND

KERRY HILL

LINCOLN LONGWOOL

DORSET POLL LAMB

OXFORD DOWN

HILL RADNOR

BLACK FACE

Breeds of Pig

HORSE VARIATIONS

Orlov Trotter

Timor

Dale

Lipizzaner

Tarpan

Arab

Fjord Pony

Normandy Cob

Pinto

Falabella

**Belgian Heavy
Draught**

Shetland

DOG VARIATIONS

Affenpinscher

Deerhound

Lundehund

Greyhound

Lhasa Apso

Siberian Husky

Dalmatian

Lion Dog

Karelian
Bearhound

Welsh Corgi

Afghan Hound

Västgöta Spitz

Kanaan Dog

Miniature
Pinscher

Chow-chow

King Charles
Spaniel

Cao fila

Entlebücher
Sennenhund

Collie

Kelpie

Beagle

Pointer

Pug

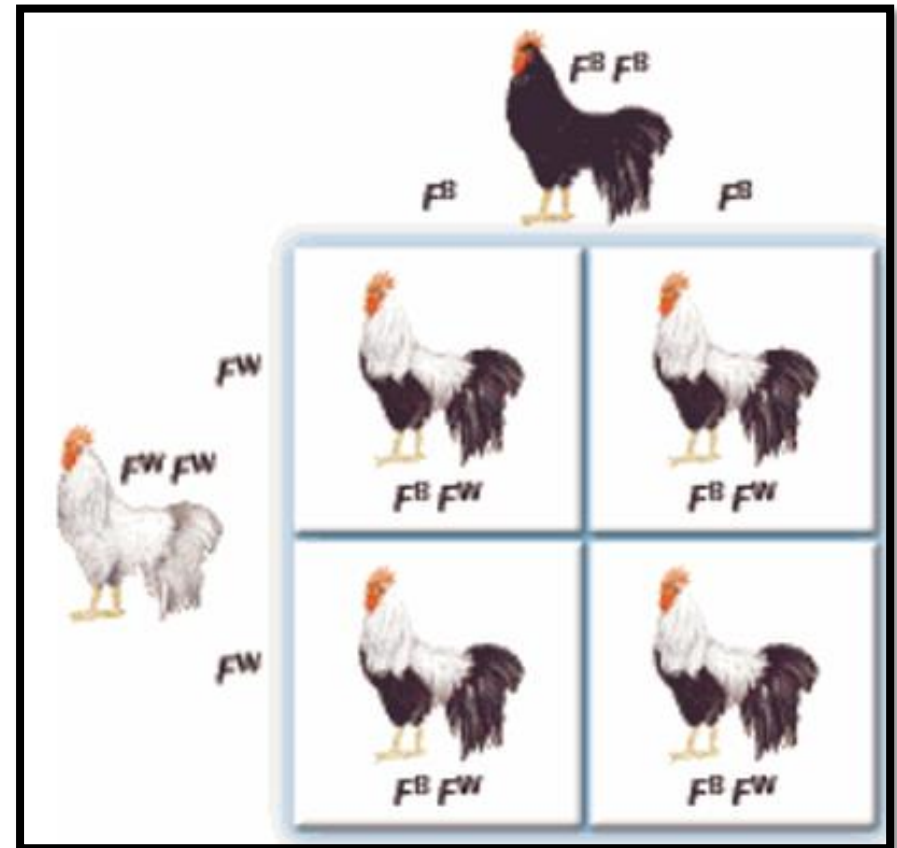
Belgian
Sheepdog

Specifični oblici djelovanja gena:

- nepotpuna dominantnost
- predominantnost
- spolno vezano nasljeđivanje
- nasljeđivanje pod utjecajem spola
- interakcije između gena
- epistaza
- komplementarni učinak između gena
- modifikatori
- pleiotropija
- aditivni učinci gena
- vezani geni

Nepotpuna dominantnost

- Oba prisutna alela stvaraju svoj produkt
→ rezultat intermedijaran u odnosu na izražavanje osobine u roditelja
- **Genotip određen fenotipom**
→ prednost u selekciji

Nepotpuna dominantnost

Nasljeđivanje boje dlake u shorthorn pasmine goveda:

P: ♂ - crvena boja dlake (RR)

♀ - bijela boja dlake (bb)

F1 = ?

F2 = ?

F1: crveno-bijela boja dlake (Rb)

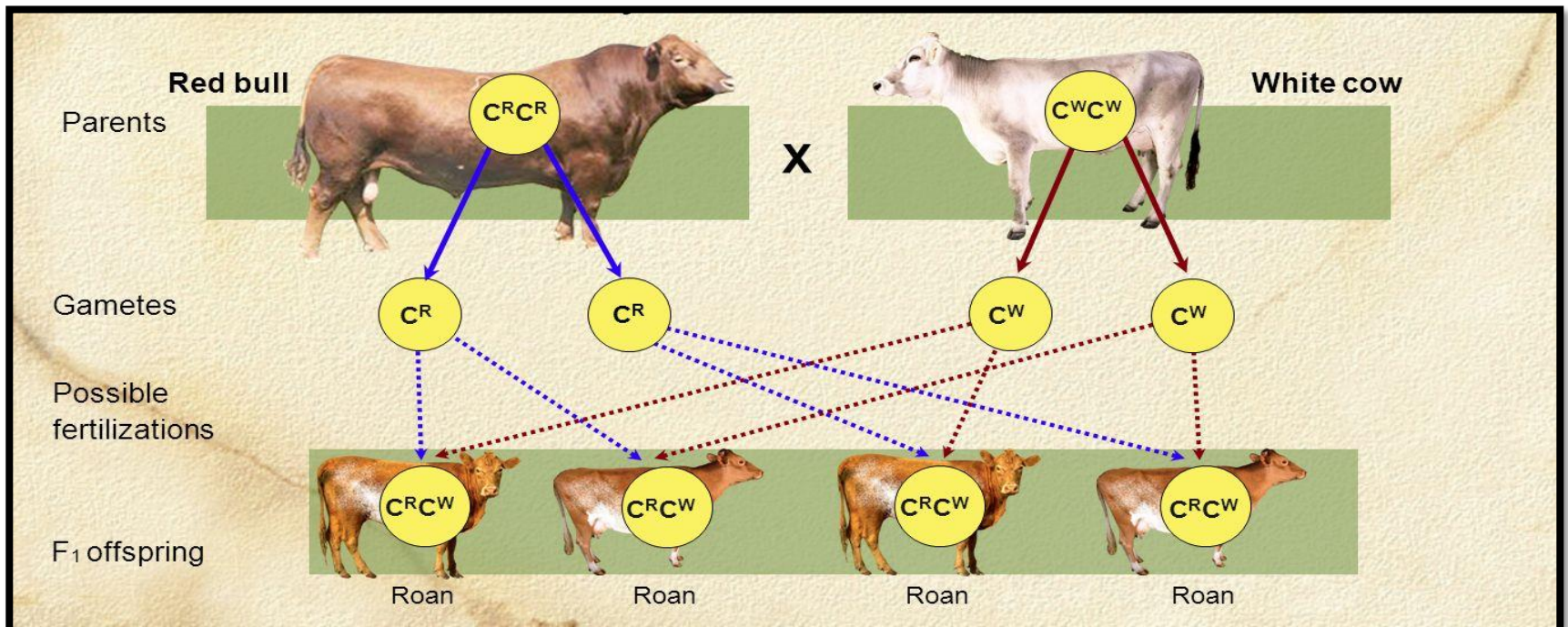
$$F_1 (Rb) * F_1 (Rb) \rightarrow F_2$$

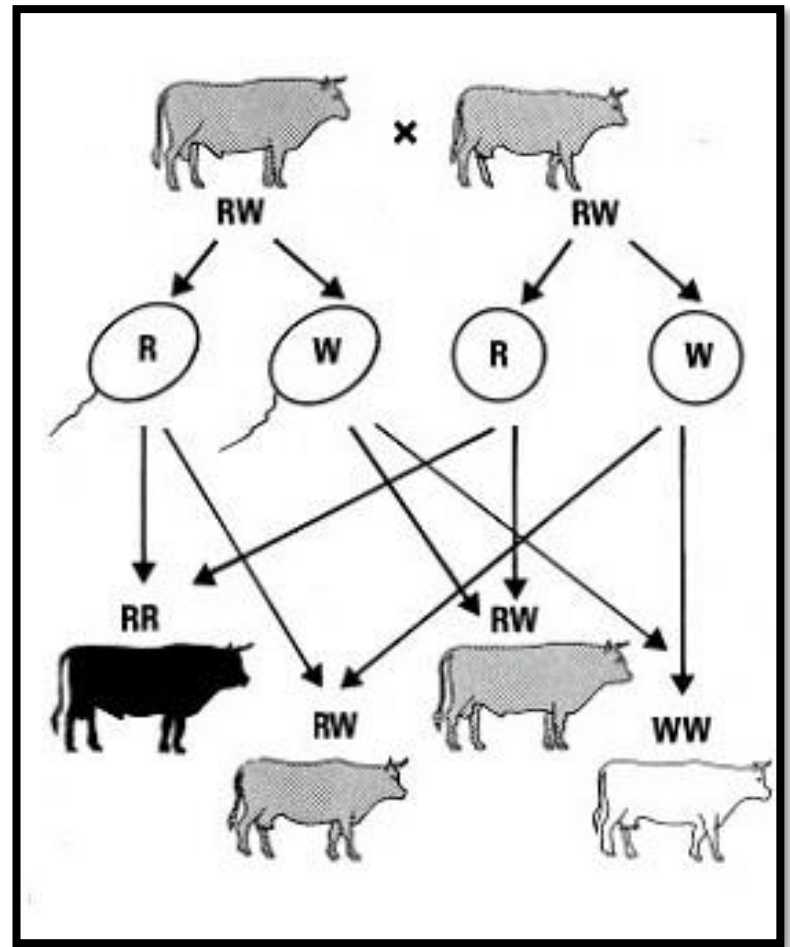
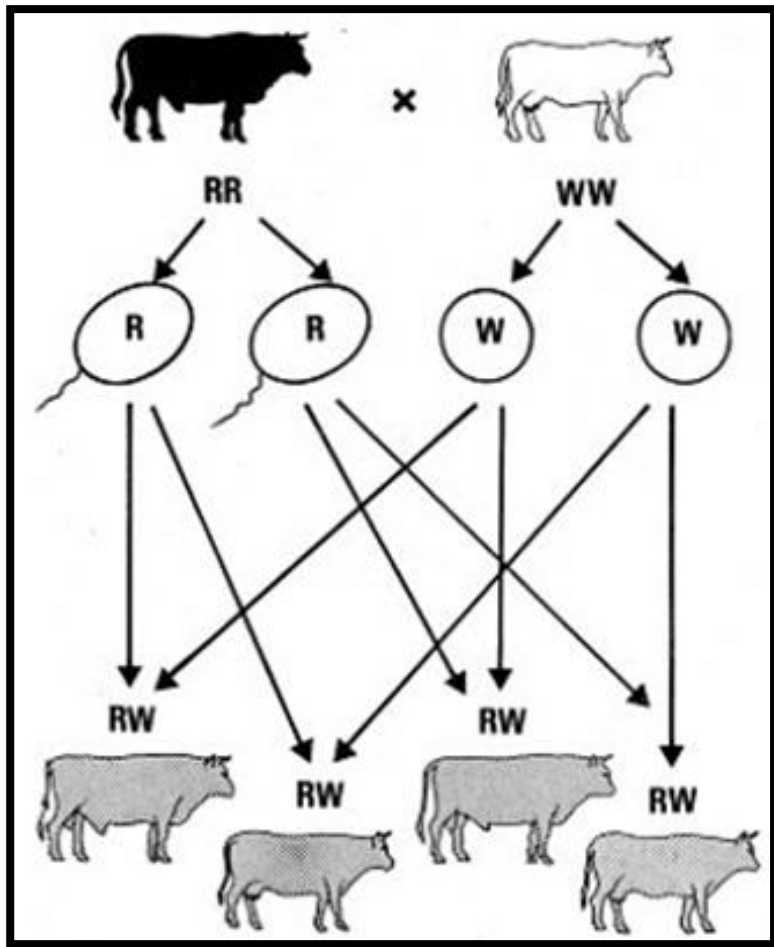
F2:

25% crvena boja dlake (RR)

50% crveno-bijela boja dlake (Rb)

25% bijela boja dlake (bb)

Nepotpuna dominantnost

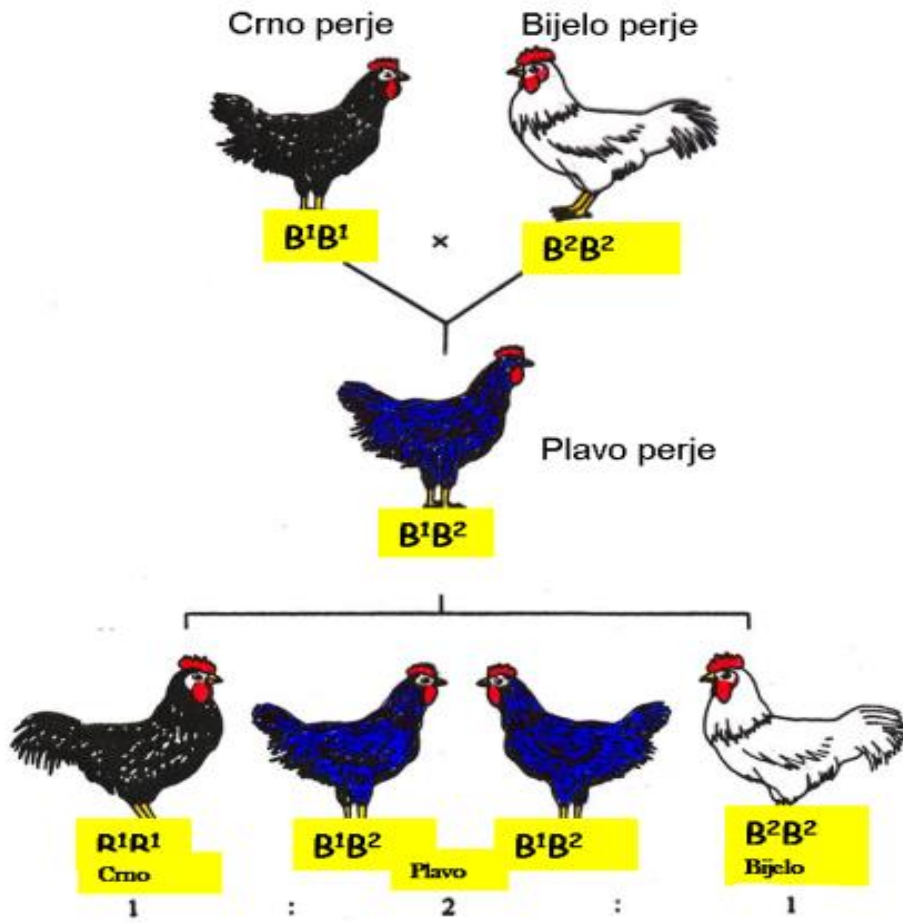
Nasljeđivanje boje perja u andaluzijske kokoši:

P: ♂ - crno perje ($B^1 B^1$)

♀ - bijelo perje ($B^2 B^2$)

F1 = ?

F2 = ?

Nepotpuna dominantnost

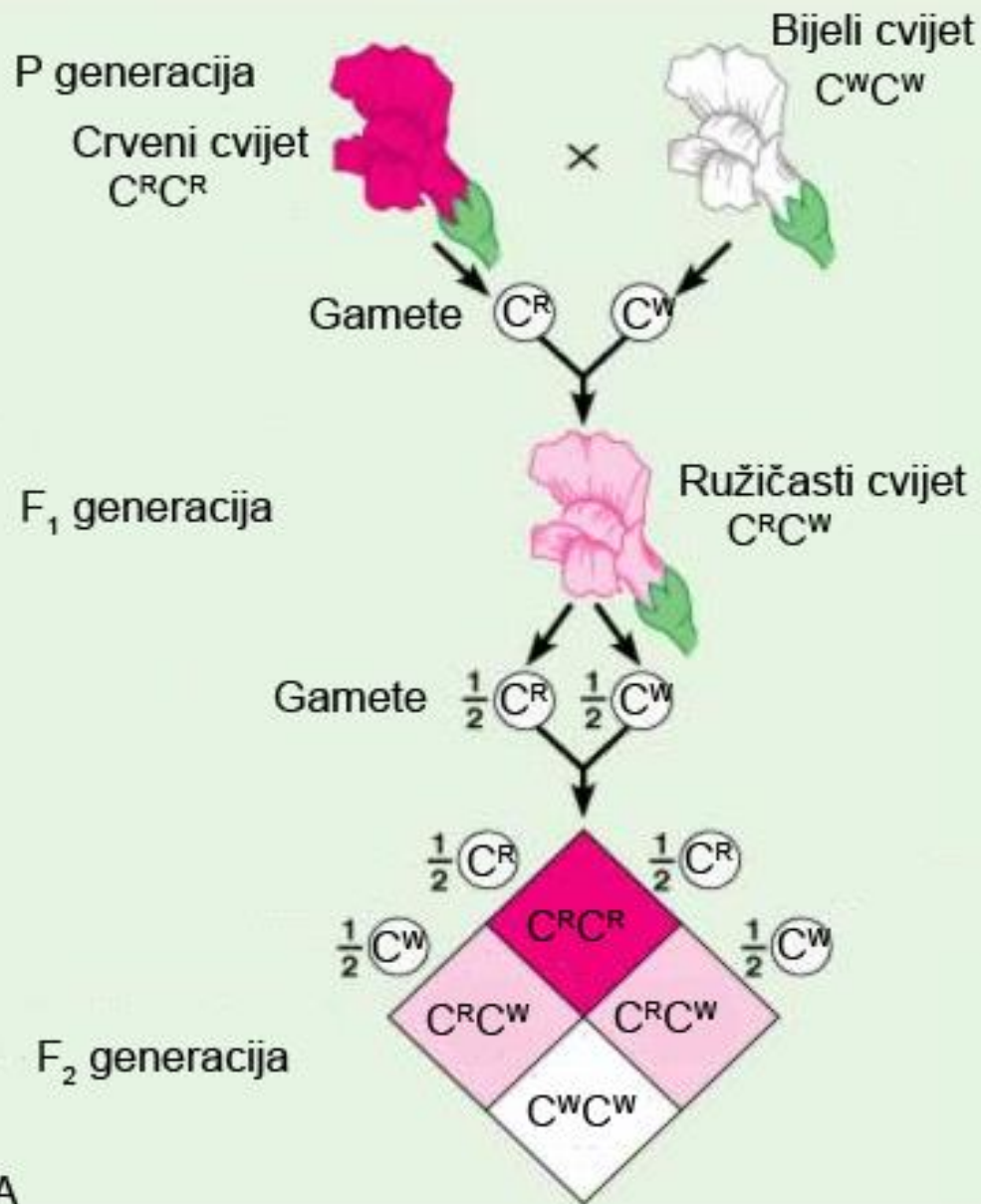
Nasljeđivanje boje cvijeta zijevalice:

P: Crveni cvijet (CRCR)

Bijeli cvijet (CWCW)

F1= ?

F2= ?

Predominantnost (overdominantnost)

- Učinak interakcije između gena koji su aleli
 - superiornost heterozigota u odnosu na oba roditelja homozigota
 - heterozigoti vitalniji i otporniji u odnosu na homozigote („hibridni vigor“)

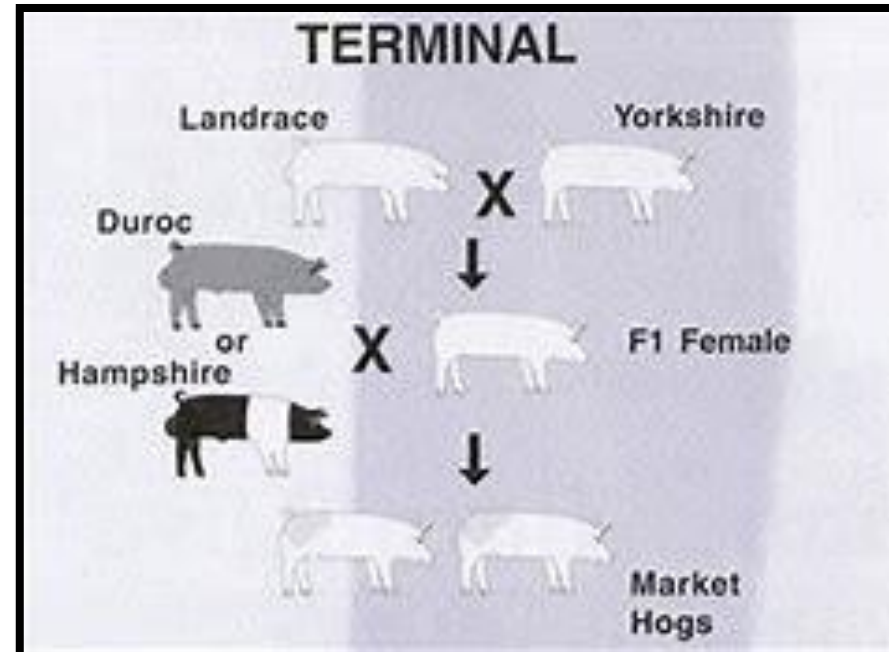
Temelj uzgojnog postupka → križanja

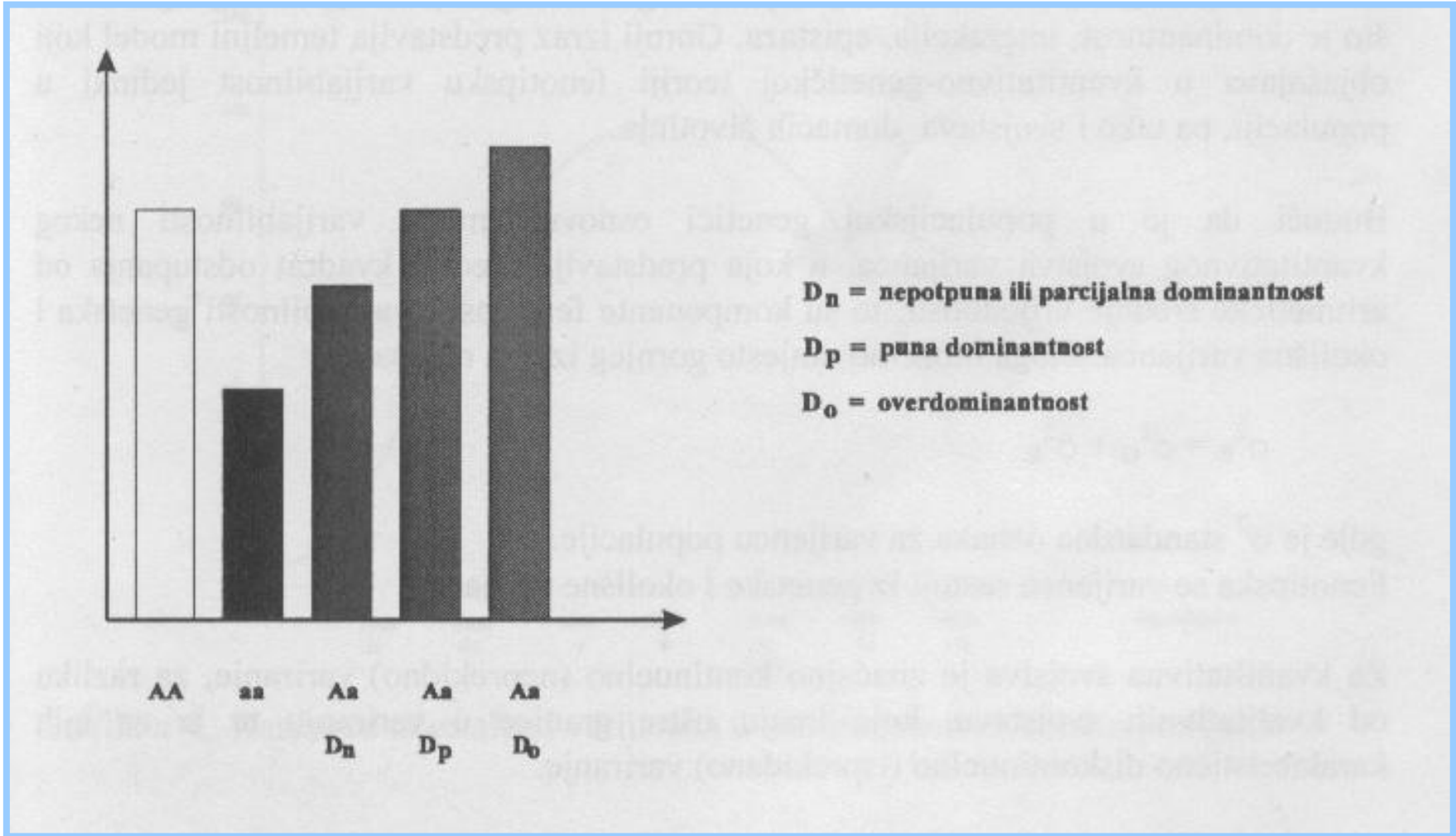
- Učinak gena odgovornih za antigene u krvi kunića

A_1A_1 → antigen 1

A_2A_2 → antigen 2

A_1A_2 {
→ antigen 1
→ antigen 2
→ antigen 3

Grafikon 1. učinci dominantnosti

Spolno vezano nasljeđivanje

- Životinjska stanica sadrži:
 - autosome
 - spolne kromosome (XX, XY)
- Spolno vezano nasljeđivanje
 - uglavnom se odnosi na nasljeđivanje osobina vezanih za X kromosom

*kriptorhizam

- zaostajanje testisa u trbušnoj šupljini

*hemofilija

Spolno vezano nasljeđivanje

Nasljeđivanje hemofilije

P genotip

$X_h X$ (♀)

XY (♂)

Gamete:

X_h , X

X , Y

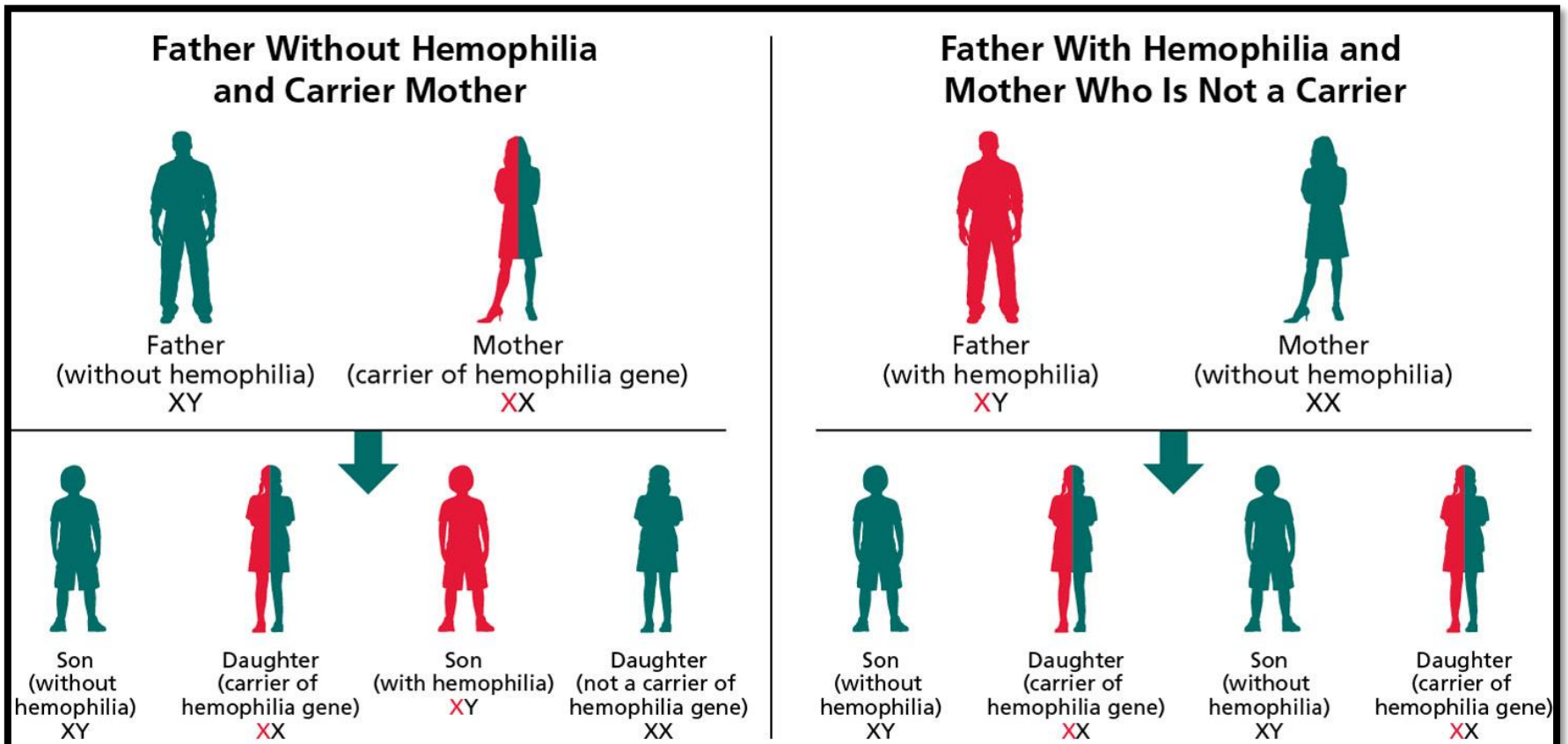
F₁ genotip

$X_h X$
prenositelj

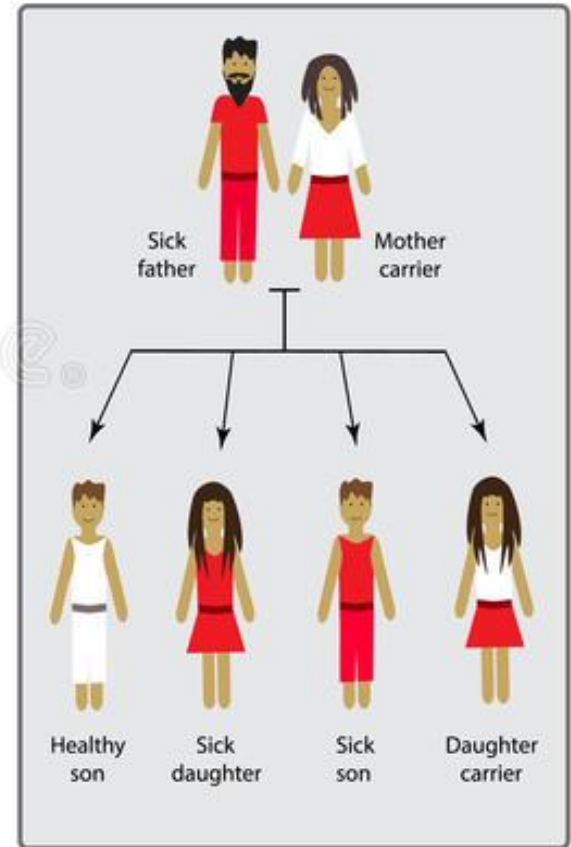
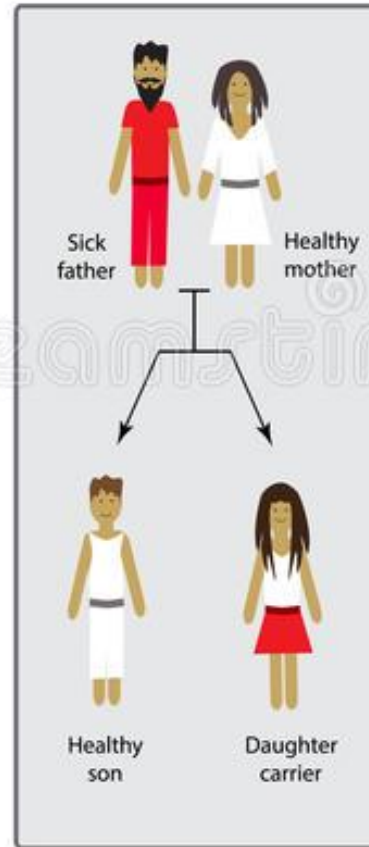
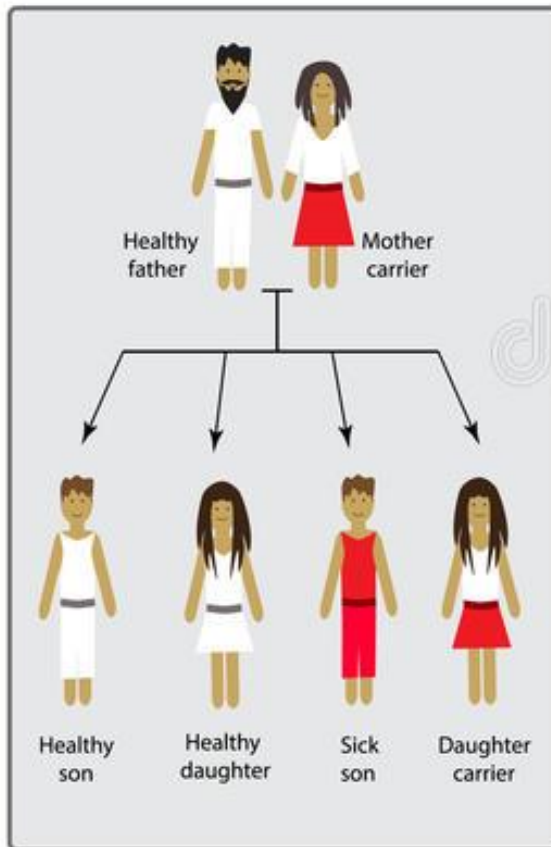
$X_h Y$
hemofiličar

XX
zdrava

XY
zdrav

The mechanism of inheritance of hemophilia

Nasljeđivanje pod utjecajem spola

- fenotipsko izražavanje svojstva je pod utjecajem spola
 - geni na autosomima
 - dominantni učinak je vezan uz spol
- *nasljeđivanje boje dlake u Ayrshire pasmine goveda
 - crveno-bijela boja dlake
 - intenzitet crvene boje ovisi o spolu

P genotip: MM (♂) - mahagoni-bijel
 mm (♀) - crveno-bijela

F1=?

F2=?

Nasljeđivanje pod utjecajem spola

Gamete: M, M m, m

F₁ genotip: Mm Mm Mm Mm

F₂ genotip: MM Mm mm

F₂ fenotip:

potomstvo

MM - mahagoni-bijela
Mm - crveno-bijela
mm - crveno-bijela

potomstvo

MM - mahagoni-bijela
Mm - mahagoni-bijela
mm - crveno-bijela

HVALA NA PAŽNJI 😊

